

Výtvarná výchova

Charakteristika predmetu

Predmet výtvarná výchova (ďalej VYV) nižšieho stredného vzdelávania plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Naďalej vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebvýjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výrazovosť.

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie	
Názov predmetu:	Výtvarná výchova
Ročník:	ôsmy
Časová dotácia:	1 h týždenne/ 33 h ročne
Počet hodín v ŠVP:	1 h týždenne/ 33 h ročne
Počet hodín v ŠkVP:	1htýždenne/ 33 h ročne
Vyučovací jazyk:	slovenský

VYV sa musí podieľať na tejto transformácii.

Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviteľský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,
- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu
- umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko sebavyjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaradované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepčné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívnosti. Žiak reaguje na stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný vzdelávací predmet.

Ciele predmetu

Cieľom predmetu je prostredníctvom autentických skúseností získaných z výtvarných činností, nadväzujúcich na predmet v predchádzajúcom ročníku, rozvíjať manuálne zručnosti (nástroj, technika, materiál, proces), duševné spôsobilosti (predstavivosť, fantázia, tvorivosť), vedomosti (poznávanie javov, predmetov a vzťahov prostredníctvom ich výtvarného vyjadrovania, poznávanie základných slohov, štýlov a tendencií výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, fotografie, filmu) a postoje (formovanie si vlastného názoru, vkusu, prístupu

k umeniu a sebvýjadrovaniu). Predmet vedie k získaniu základných kompetencií (na úrovni reflexie i sebvýjadrovania) v oblasti vizuálnej kultúry (výtvarné umenie, fotografia, film, elektronické médiá, architektúra, dizajn), ktorá je v súčasnosti dominantnou oblasťou spoločenských komunikačných procesov. Dôraz sa kladie na spoznanie jazyka - vyjadrovacích prostriedkov a na prepojenie neverbálneho a verbálneho vyjadrovania.

Edukačné témy zoradené do metodických radov	Počet hodín
1. Výtvarné vyjadrovacie prostriedky: Štylizácia motívu- kresba (maľba) živočíchov, predmetu, rastliny - plošná geometrická kompozícia..	3h
2. Možnosti zobrazovania videného sveta: Kresba/maľba hlavy podľa modelu/fotografie.Portrét spolužiaka. Pokús o karikatúru, expresionistické portréty, zameranie sa na fantastické farebné posuny.	4h
3. Podnety moderného a súčasného výtvarného umenia: Procesuálne umenie.Inštalácia, performancia z prírodných materiálov – zaznamenanie zmeny po určitom čase.Konceptuálne umenie - vymyslený obraz žiaci vizualizujú vo forme slov tak, aby nápisy(ich inštalácia) čo najviac evokovali nezobrazený predmet...	2h
4. Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia: Barokové/rokokové umenie – typické znaky maliarstva, sochárstva, architektúry odievania, doplnkov..	3h
fotografie: Fotografický portrét / reklamná fotografia - osvetlenie, výraz, formát, profil, trištvrte profil, en face, podhľad, nadhľad.	2h
5. Podnety	
6. Podnety videa a filmu: Žáner, druh filmu.Film a video - sledovanie akcie, rytmu, príbehu. Rozlíšiť základné typy videoumenia: video, videoinštalácia, videoplastika, videoperformancia.	2h
7. Podnety architektúry: Vzťahy a špecifiká interiéru a exteriéru. Navrhnuť vonkajší a vnútorný priestor ľubovoľnej stavby.	1h
8. Podnety dizajnu: Grafický dizajn – reklama, vzťah textu a obrazu.Návrh a zalomenie reklamného sloganu, textu, plagátu (pútača, billboardu, baneru, svetelnej reklamy...).Vzťah obrazu a textu pre aktuálnu aktivitu.	3h
9. Tradície a podnety remesiel: Podnety remesiel - rezbárstvo, modrotlač, stolárstvo. Tradície a súčasnosť – charakteristické prvky.	2h
Elektronické médiá: Zásady elektronickej prezentácie /vlastné portfólio výtvarných prác, prázdninové zážitky, zbierky hercov, atď. Digitálna prezentácia založená na prepojení zvuku, textu a obrazu (foto, sken, video, zostrih – montáž).	4h
10.	
11.	
podnety: Vyjadrenie hmatového pocitu - performačné, farebné, tvarové, prostredníctvom symbolu, motívu alebo subjektívne abstraktného	2h
	Synestetické

zobrazenia.

12. Podnety poznávania sveta: 3h

Výtvarné reakcie na gramatické a matematické štruktúry, snaha o ich vizualizáciu.

13. Škola v galérii: 2h

Čo je galéria? Zoznámenie sa s priestorom galérie. Virtuálna galéria na internete.

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže

- pochopiť tvarovú rozmanitosť vo vzťahu k výrazu a konfrontovať rôznosti tvarov, štylizovať motív,
- pochopiť základný nácvik proporčného zobrazovania hlavy podľa skutočnosti,
- si uvedomovať vzájomné pomery zobrazovaných častí, vie zhotoviť výstavbu tvaru na základe pozorovania,
- sledovať premeny vizuálnej podoby artefaktu, pochopiť technické možnosti zobrazovania procesu zmeny,
- pochopiť základné konceptualizácie, predstavy a vie predviesť performáciu na vlastnú tému,
- rozpoznať typické znaky barokového/rokokového umenia,
- rozpoznať rozličnosti materiálov a variabilnosť riešení,
- pochopiť výrazovosť tváre, manipulácie s výrazom prostredníctvom svetla a kompozície a hľadanie charakterizačných atribútov,
- rozlišovať rôzne spôsoby komponovania portrétu,
- rozlišovať základné filmové žánre, zmysluplne komentovať sledovanie ukážok, vďaka ktorým možno vysvetliť a doceniť už zložitejšie problémy, týkajúce sa filmového umenia,
- ukázať základné pravidlá fungovania akcie, fikčného (skratkovitého, klipovitého) diania, rytmizácie vo filmovom zábere,
- výtvarne interpretovať hmatové pocity,
- rozlíšiť funkcie a výraz interiéru a exteriéru,
- navrhnuť vonkajší a vnútorný priestor ľubovoľnej stavby,
- si uvedomiť funkciu, zámery a vedľajšie účinky reklamy, možnosť reklamných hier a rozvíjanie vtipných riešení,
- zhotoviť jednoduchý reklamný produkt,
- sa inšpirovať niektorými možnosťami remesiel - ľudové rezbárstvo, modrotlač, stolárstvo,
- hľadať zodpovedajúce technické prostriedky.

Hodnotenie vzdelávacích výsledkov

Žiaci v 8. ročníku sú hodnotení podľa aktuálneho Metodického pokynu na hodnotenie žiakov. Predmet výtvarná výchova je klasifikovaný známkou primerane veku.

Pri hodnotení sa pristupuje k žiakom diferencovane podľa aktivít, schopnosti vyjadriť samostatný názor, tvorivosti a originality myslenia a výtvarného vyjadrovania sa. V prvom rade hodnotíme proces, výsledok (artefakt) je z hľadiska hodnotenia druhoradý.

Učiteľ u žiaka hodnotí

a) priebeh vytvárania postojov:

- prístup k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy,
- otvorenosť voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení,
- cieľavedomosť riešení,
- záujem o činnosti v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok,
- schopnosť spolupracovať,
- schopnosť zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- technické zručnosti (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov,
- formálne zručnosti (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka),
- mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja vnímania a prežívania,
- mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja predstavivosti a fantázie,
- mentálne spôsobilosti na úrovni myslenia (vlastné témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);

c) priebeh získavania vedomostí:

- znalosti oblasti vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami,
- pochopenie výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho,
- znalosť materiálov, techník, médií a procesov ich používania;
- využiť výborné práce na súťažiach, ako ukážky vo vyučovacom procese.

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

- dejiny umenia – učebnica,
- internet, časopisy, multimédiá,
- didaktické pomôcky,
- knižnica (školská, krajská),
- galérie,
- tlač,
- televízia, rozhlas, film, divadlo.

Prierezové témy

- Multikultúrna výchova – cieľom je chápania iných kultúr, akceptácia a rozvoj medziľudských vzťahov, tolerancie.
- Mediálna výchova – cieľom je zmysluplné, selektívne a kriticky využívať médiá a ich produkty, uvedomovať si aj negatívne vplyvy na rozvoj svojej osobnosti.
- Osobnostný a sociálny rozvoj – cieľom je rozvíjať sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru, sebaobdelávanie a zodpovednosť za svoje konanie, prevencia sociálnopatologických javov v škole.
- Environmentálna výchova – cieľom je vzťah medzi človekom a jeho životným prostredím
- Ochrana života a zdravia – cieľom je sebaochrana, poskytnutie prvej pomoci, rozvoj telesnej zdatnosti, civilná ochrana, zdravotná príprava
- Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – cieľom je komunikovať, argumentovať, používať informácie, riešiť problémy spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba ale aj prácu v skupine.

Poznámky:

- proporcie medzi jednotlivými kritériami zvažuje učiteľ podľa individuálnych daností žiaka,
- učiteľ by sa mal vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií, nakoľko výtvarný prejav, ako aj vyjadrovacia úroveň žiakov v jednotlivých ročníkoch ZŠ majú veľmi širokú škálu.